

It is determined that the informatization of the educational space in PRC at the age of «big data» is promoted by efficient and consistent adherence to the requirements of advanced training of teaching staff who act as the organizers and managers of the high-quality educational environment, perform data analysis, etc. In the course of their professional development educators study information technologies in depth, master the corresponding software and constantly search for ways to integrate information and pedagogical skills, change the concept of teaching, acquire «digital learning» techniques, encourage students to use digital technologies in the educational process, conduct researches in the information technologies area, new developments in the field of informatization.

Key words: *informatization, information technologies, PRC, education, area, experience, video lesson, digital learning.*

УДК 811.112.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-1.13>

Баюн К. Й.

ПИТАННЯ ЩОДО ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ

З'ясовано причини вибору вивчення німецької мови як другої іноземної у закладах середньої освіти. Представлено головні принципи навчання німецької мови відносно другої іноземної мови, урахувавши специфічність умов навчання. Оскільки німецьку та англійську мови зараховують до групи германських мов, розглянуто їх спільні риси. Виділено основні чинники, що призводять до втрати у учнів інтересу до вивчення іноземної мови, адже проблема активності учня стає однією з актуальних в освітній практиці, тому важливим завданням до тих, хто вивчає мову, є викликати інтерес до мови, домогтися свідомого ставлення до його вивчення, що сприятиме підвищенню рівня успішності учнів. У статті також порушується питання щодо вирішення проблеми втрати інтересу школярів до досліджуваного предмету. Також йдеться про відмінності у навчанні іноземній мові від навчання інших шкільних предметів. Навчальний процес розглядається як модель реального міжкультурного спілкування, що включає чотири етапи оволодіння іноземною мовою, а саме, етап формування мовних навичок, їх вдосконалення, розвитку мовних умінь й навчання спілкуванню. Розглянуто питання щодо організації уроку німецької мови, оскільки ефективне засвоєння мовних навичок та інформації на уроці має пряму залежність від організації цього заняття. У дослідженні зосереджено увагу на розробці нестандартних уроків, який допоможе вирішити безліч проблем щодо успішного оволодіння іноземною мовою, позаяк він найбільш повно враховує вікові особливості, інтереси, нахили, здібності кожного учня. Розглянуто форми нестандартних уроків, фактори, що обумовлюють труднощі активного засвоєння іноземної лексики. З'ясовано, що ефективним на уроці є використання відеофільми, які створюють позитивне мовне середовище на уроках та у кілька разів підвищують мотивацію учнів, аніж класичні методи навчання.

Ключові слова: *німецька мова, друга іноземна мова, урок німецької мови, нестандартний урок, іноземна лексика.*

Сучасна ситуація на ринку праці вимагає від майбутніх фахівців володіння мовами міжнародного спілкування. Суспільство нині потребує фахівців зі знанням однієї або двох іноземних мов, оскільки іноземна мова є важливим засобом міжкультурного спілкування. В Україні останнім часом зростає кількість спільних іноземних підприємств, і, відповідно, зростає необхідність у фахівцях, які користуються щонайменше двома європейськими мовами. Молодь сьогодення прагне отримати високооплачувану роботу, мати кар'єрне зростання, тому володіння лише англійською мовою є недостатнім для того, щоб конкурувати на ринку праці. Більшість навчальних закладів навчають другій іноземній саме німецькій мові. Вивчення німецької мови стає довгостроковою інвестицією з обіцяною успіху у професійне майбутнє кожного.

І цьому є чимало пояснень, чому саме німецьку слід обирати для вивчення як другої іноземної. По-перше, економічна та культурна політика Німеччини спрямована на відкритість та залучення представників інших культур, адже саме вона є країною, яка пропонує у європейському просторі найбільшу кількість освітніх та культурних програм. По-друге, німецьку мову зараховують до досить поширених мов у світі і вона є офіційною державною мовою таких держав, як Федеративна Республіка Німеччина (75,3 млн. мовців), Австрія (8 млн.), Ліхтенштейн, а також вона є однією з офіційних мов Швейцарії (5,2 млн. мовців або 72,4 % населення) та Люксембурга. Окрім того, на користь вивчення німецької мови свідчать наступні факти: Німеччина є найбільшою у світі країною-експортером; німецька мова є загальноповсюдною в ЄС; щорічно на книжковому ринку Німеччини з'являється понад 60 000 нових публікацій; німецька мова є другою за вживаністю мовою науки; той, хто вивчає і розуміє німецьку, підвищує свої шанси на ринку праці [8].

Аналізуючи наукові дослідження педагогів-науковців, присвячених особливостям вивчення німецької як другої іноземної мови, слід констатувати обмаль праць з цієї тематики. Питанням вивчення німецької як другої іноземної мови цікавляться вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як: О. Євенко, Р. Кушнерук, Б. Ліндемманн, Б. Міслер, Н. Мукатаєва, Е. Осипенко, С. Чорна, Б. Хуфайсен та ін.

Мета розвідки полягає у висвітленні особливостей вивчення німецької мови як другої іноземної, визначити головні принципи навчання німецької як другої іноземної мови.

Під час вивчення німецької мови як другої після англійської у закладах середньої освіти необхідно опиратися на загальні принципи, які діють при навчанні будь-якої іноземної мови. Незважаючи на те, що у цих принципів є багато спільного, вони мають все ж деяку модифікацію відносно другої іноземної мови, ураховуючи специфічність умов навчання, наприклад, наявність трьох контактуючих у процесі навчання мов, великого досвіду у вивченні нерідної мови тощо. Найбільш суттєвими принципами виокремлюють наступні:

При вивченні іноземної мови, загальний методичний підхід до навчання зумовлюють комунікативні цілі. Оскільки учень вже володіє досвідом вивчення англійської, оволодіння німецькою мовою здійснюється ним більш свідомо, він здатен порівнювати як певні мовні явища англійської та німецької, так і організацію процесу навчання. Саме тому загальний методичний принцип у навчанні німецької можна визначити, як комунікативно-когнітивний, де когнітивний аспект підпорядкований комунікативному, і він проявляється там, де необхідно знайти певні аналогії для полегшення засвоєння, або, навпаки, виявити відмінності, щоб уникнути інтерференції.

Усі чотири типи мовленнєвої діяльності, а саме, аудіювання, говоріння, читання, письмо взаємодіють між собою. Своєрідним для навчання другої іноземної мови є той факт, що читання з початку навчання займає менше часу, ніж під час вивчення першої іноземної мови, тому що учні вже володіють латинським шрифтом, швидше опановують правила читання, вже мають певні навички роботи з іноземними текстами [1, с. 83]. Оскільки німецьку та англійську мови відносять до групи германських мов, вони мають багато спільних рис: латинський шрифт; структура простого речення; вживання деяких часових форм; використання допоміжного дієслова *haben* = *to have*; модальні дієслова; вживання артиклів; вживання відносних займенників у складнопідрядних реченнях з підрядними означальними; наказовий спосіб; майбутній час; утворення *Perfekt* з допоміжним дієсловом *haben*.

Починаючи вчити німецьку мову після англійської учні до цього часу знайомі з латинським алфавітом, тому період ознайомлення з літерами може бути скороченим та зведений до пояснень у різниці звукових співвідношень. Учні також вже володіють певним словниковим запасом (англійські слова, які схожі на німецькі, інтернаціоналізми), що полегшує навчання у першу чергу з читання, а також більш швидким оволодінням лексику німецької мови [9, с. 56].

Проблема активності учня – одна з актуальних в освітній практиці. Важливим завданням до тих, хто вивчає мову, є викликати інтерес до мови, домогтися свідомого ставлення до його вивчення, адже без цього неможливе підвищення рівня успішності [4].

Виділяють основні чинники, що призводять до втрати у учнів інтересу до вивчення іноземної мови, до них відносяться:

- відсутність систематичних і глибоких роз'яснень про значення вивчення іноземних мов;
- непрофесійне викладання, що не стимулює логічне і осмислене заучування мовного матеріалу, а орієнтує лише на інтуїтивне розуміння;
- невміння вчителя організувати роботу залежно від різних ступенів навчання. Методика викладання іноземної мови повинна перебудовуватися на різних етапах роботи, звичайно, відповідно до вікових особливостями зі збільшенням об'єму знань;
- відсутність відчутних практичних результатів роботи над мовою. Після декількох років вивчення іноземної мови, не помічаючи практичних результатів цього вивчення, відчувають розчарування і приходять до висновку про безцільність своєї роботи над мовою, що, звичайно, не сприяє підвищенню інтересу до досліджуваного предмета.
- відсутність своєчасної індивідуальної допомоги при виникненні відставання учня.

Логічним є те, що в такій ситуації учні найменше зацікавлені в отриманні знань і, тим більше, у самостійному вивченні мови.

До втрати інтересу школярів до досліджуваного предмета призводить також невідповідність побудови уроку розумовим запитам учнів. Щоб нівелювати ці проблеми, С. І. Ітельсон пропонує вчителю встановлювати тісний зв'язок викладання іноземної мови з навчанням іншим предметам, зокрема, з географією, історією, літературою. Вчитель іноземної мови повинен свідомо й цілеспрямовано використовувати у своїй роботі знання, вміння, навички, інтереси, придбані учнями в їх роботі над іншими предметами [4].

Важливим моментом є ще те, що своєрідність навчання іноземної мови принципово відрізняється від навчання інших шкільних предметів. В чому ж ці відмінності?

Перша відмінність полягає у тому, що контакт учня з оточуючими, вимірювана кількістю комунікативних ситуацій та обсягом висловлювань в кожній з них, на рідній мові незрівнянно вище, ніж на іноземній мові в умовах шкільного навчання. Окрім того, спілкуючись іноземною мовою звужуються сфери комунікації (часто до однієї особи), фіксується недостатньо вільний виклад власних думок й розуміння чужих у зв'язку з малою кількістю засвоєних й актуалізованих мовних засобів (лексичних, граматичних та фонетичних) і скутістю способів формування і формулювання думок за допомогою даних засобів.

По-друге, «включення» мови відбувається в односторонньому напрямку, лише у комунікативну, а не у предметно-комунікативну діяльність. Тобто, слово іноземної мови живе у мовній свідомості учня нібито у своїй абстрактно-логічній понятійній формі, поза чуттєвим компонентом. Це є однією із причин слабого збереження іншомовного слова у пам'яті, виникають утруднення його актуалізації [6].

По-третє, існує неможливість реалізації іноземною мовою усієї сукупності функцій, які виконує рідна мова. Адже вона, виступаючи у єдності функцій спілкування й узагальнення, спочатку є основним засобом отримання дитиною суспільного досвіду, а вже потім засобом вираження, формування й формулювання власної думки. Іноземна мова в умовах шкільного вивчення вже не може повною мірою, як рідна, служити знаряддям пізнання навколишнього світу [2].

Навчальний процес це модель реального міжкультурного спілкування, що включає чотири етапи оволодіння іншомовним спілкуванням, як етап формування мовних навичок, їх вдосконалення, розвитку мовних умінь й навчання спілкуванню. Вивчення навчальних дій, виконуваних школярами на кожному з названих етапів, дозволяє простежити, яким чином відбувається поступовий перехід іноземної мови з мети навчання на етапах формування та вдосконалення навичок іншомовного спілкування, а також на початку етапу розвитку умінь у засіб, за допомогою якого учні засвоюють новий соціальний досвід у другій половині цього етапу і на етапі навчання спілкуванню.

Урок німецької мови – це логічно завершена частина роботи з навчання мові, головною метою якої є досягнення певних цілей практичного, загальноосвітнього й виховного характеру. Для того, щоб досягнути позитивного результату з виконання даних цілей необхідно зробити заздалегідь сплановані вправи та завдання, на основі викладених учителем засобів та прийомів навчання. Від мовної спрямованості уроку залежить його сутність.

Ефективне засвоєння мовних навичок та інформації на уроці німецької мови має пряму залежність від організації цього заняття. Для якісної організації уроку необхідно виконати ряд умов: здійснити комунікативну спрямованість процесу навчання; забезпечити активну участь кожного учня під час уроку; не допускати одноманітної організації уроків; забезпечити зв'язок нового матеріалу з вже вивченим; стежити за постійним розвитком та поліпшенням навичок й умінь усного мовлення, аудіювання та читання; не допускати виникнення негативних емоцій, як з боку вчителя, так і з боку учнів; застосування усіх технологічних новацій для ефективного засвоєння навчального матеріалу.

Отже, підсумовуючи вище сказане, нам слід зосередити нашу увагу на належній організації уроків. І тут, на нашу думку, саме розробка нестандартних уроків допоможе вирішити безліч проблем щодо успішного оволодіння іншомовного матеріалу. Нестандартний урок має на меті розвиток у двох напрямках: поєднання різних форм навчання (урок-диспут, урок-лекція, урок-семинар) і власне нестандартний урок. На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, нестандартний урок найбільш повно враховує вікові особливості, інтереси, нахили, здібності кожного учня. У ньому поєдналися елементи традиційних уроків, а саме, сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення, але у незвичайних формах. Такі уроки містять елементи майбутніх технологій, які під час групування їх у певну систему, що ґрунтується на глибокому знанні потреб, інтересів та здібностей учнів, можуть стати справді інноваційними. До найбільш поширених відносять такі форми нестандартних уроків [3]:

1. *Інтегрований урок.* Зазвичай такий урок проводять два вчителі. Вони спільно здійснюють актуалізацію знань за двома напрямками опитування (якщо це потрібно), виклад нового матеріалу тощо. Найчастіше поєднуються такі предмети, як історія-географія, історія-література, історія-іноземна мова.

2. *Дослідницький урок та лабораторно-практичні роботи.* Їх мета полягає в отриманні навчальної інформації з першоджерел. Ці уроки розвивають спеціальні вміння й навички, стимулюють пізнавальну активність та самостійність. Учні вчаться працювати з історичними документами, підручниками, періодичною пресою.

3. *Рольова гра.* Вона вимагає від учнів прийняття конкретних рішень у проблемній ситуації в межах ролі. Кожна гра має чітко розроблений сценарій, головну частину якого необхідно доопрацювати учням. Отже, пошук вирішення проблеми залишається за школярами.

4. *Театральна (театралізована) вистава.* На відміну від рольової гри, вистава передбачає більш чіткий сценарій, який регламентує діяльність учнів безпосередньо на уроці і збільшує їх самостійність під час підготовки сценарію. Театралізовані вистави спрямовані на те, щоб викликати інтерес до навчання. Вони опираються на образ, мислення, фантазію, уяву учнів.

Ефективним є використання відео на уроці. Відеофільми незамінні для створення позитивного мовного середовища на уроках, а також в декілька разів підвищують мотивацію учнів, ніж класичні методи навчання. Доцільність використання відео у навчальному процесі пояснюється: доступністю відеоматеріалів, які можуть бути записані з різних джерел; наявністю певного досвіду користування відеотехнікою та відеопродукцією; можливістю більш активної творчої діяльності вчителя. Відеозапис ні в якому разі не замінює вчителя, а лише розширює його можливості для створення оптимальних умов для кращого засвоєння іноземної мови. Перегляд відеофільму не є самоціллю, а лише одним з ефективних засобів спілкування для практичного опанування іноземної мови. Відеофільми є прекрасною основою для навчання говоріння. Отримана інформація, ситуаційна, мальовнича, емоційна, викликає інтерес учнів і спонукає до мовлення як репродуктивного, так і творчого характеру. Відео дозволяє використовувати широкий діапазон комунікативних навичок. Звукова інформація, яку учні чують з екрану, у супроводі відеоряду, значно покращує умови сприйняття іноземної мови на слух. Тому відео широко застосовується саме для навчання аудіюванню, одному з найскладніших видів мовленнєвої діяльності. Труднощів розуміння можливо

уникнути шляхом вибіркового аудіювання окремих фрагментів звукового супроводу. В особливо складних ситуаціях можливе попереднє читання сценарію, діалогів тощо. Використання такого методу виправдано під час перегляду художніх фільмів німецькою мовою [5].

Який тип уроку обрати, вирішувати вчителю, головне, щоб це сприяло ефективному засвоєнню матеріалу. Адже при засвоєнні іншомовної лексики іноді можуть виникнути труднощі. До числа факторів, що обумовлюють труднощі активного засвоєння слів, можна віднести наступні: по-перше, це збіг чи розбіжність обсягу значень слів рідної та іноземної мови: слова, що не збігаються за значенням, викликають великі труднощі активного оволодіння, ніж слова, які співпадають за обсягом значень; по-друге, ступінь зв'язності слова по відношенню до інших словами даної мови: вільні словосполучення, стійкі сполучення слів (фразеологізми), ідіоми. Вільні поєднання слів в іноземній мові часто не збігаються з такими у рідній мові. Стійкі поєднання слів або фразеологічні сполучення слів, складні для оволодіння тим, що їх необхідно точно запам'ятати як одне ціле у незмінному вигляді в певних контекстах: н-д., “die Nase voll haben” – що означає, *досить, набридло* – відсутні у рідній мові. Характер структури слова: прості, складні чи похідні слова: “**das Ende**” – *кінець*, “**das Wochenende**” – *вихідні*.

По-третє, конкретність або абстрактність значення слова. Конкретні слова найчастіше засвоюються легше, ніж абстрактні: “der Himmel” – *небо*, “die Tafel” – *дошка*.

Отже, викладання другої іноземної мови, у нашій розвідці – німецької, надає можливості розширити горизонти майбутніх фахівців, підготувати їх до безпроблемного сприйняття світу з його необмеженими можливостями, допомагає бути відкритими до усього нового, полегшує спілкування з носіями мови, розуміння їх менталітету та культури. Під час навчання іноземної мови вчителю слід вміло й чуйно, наполегливо й вимогливо розвивати розумові та моральні здібності учня, допомагати йому досягнути навчання як труд, який вимагає великих зусиль, стає радістю лише тоді, коли дитина своїми власними силами долає труднощі і досягає успіху. Не примушувати дитину до навчання, а збуджувати інтерес до отримання знань – ось завдання кожного вчителя.

Використана література:

1. Барышников Н. В. Методика обучения второму иностранному языку в школе. Москва : Просвещение, 2003. 159 с.
2. Бим И. Л. Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранных языков *Изучение иностранных языков в школе*. 2001. № 4.
3. Гончарова А. В. Інноваційні технології – шлях до удосконалення уроку та розвитку творчої особистості вчителя й учня. *Німецька мова в школі*. (79) липень 2015. № 7. С. 69-72.
4. Ітельсон Є. І. Про ставлення учнів до іноземної мови як навчального предмета *Іноземна мова в школі*. 2011. № 7. С. 73-77
5. Крикльова О. М. Використання відео на уроках німецької мови. *Німецька мова в школі*. (57) вересень 2013 р. № 9. С. 9-11.
6. Кукліна С. С. Використання особистісно-орієнтованих технологій на уроках іноземної мови в загальноосвітній школі *Іноземна мова в школі*. 2011. № 3. С. 6-12.
7. Леонтьев А. А. Розумові процеси в засвоєнні іноземної мови *Іноземна мова в школі*. 2005. № 5. С. 34-38.
8. Мукатаєва Н. М., Осипенко Е. О. Організація навчально-виховного процесу з іноземних мов у 2013/2014 навчальному році (інструктивно-методичний лист). Миколаїв, 2013. 45 с.
9. Шатілов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе : учеб. пособ. 2-е изд., дораб. Москва : Просвещение, 2006.

References:

1. Baryshnikov N. V. (2003) *Metodika obucheniya vtoromu inostrannomu yazyku v shkole [Methods of teaching a second foreign language at school]*. Moskva : Prosveshhenie [in Russian].
2. Bim I. L. (2001) Nekotorye aktualnye problemy sovremennogo obuchenii inostrannykh yazykov [Some urgent problems of modern teaching of foreign languages] *Izuchenie inostrannykh yazykov v shkolie – Foreign languages at school*, 4, 54-62 [in Russian].
3. Honcharova A. V. (2015) Innovatsiini tekhnolohii – shliakh do udoskonalennia uroku ta rozvytku tvorchoi osobystosti vchytelia y uchnia. [Innovative technologies – the way to improve the lesson and development of the creative personality of teacher and student] *Nimetska mova v shkoli – German at school*, 7, 69-72 [in Ukrainian].
4. Itelson Ye. I. (2011) Pro stavlennia uchniv do inozemnoi movy yak navchalnoho predmeta [About the attitude of students to a foreign language as a subject]. *Inozemna mova v shkoli – Foreign language at school*, 7, 73-77 [in Ukrainian].
5. Kryklyva O. M. (2013) Vykorystannia video na urokakh nimetskoi movy [Using videos in German lessons]. *Nimetska mova v shkoli – German at school*, 9, 9-11. [in Ukrainian].
6. Kuklina S. S. (2011) Vykorystannia osobystisno-orientovanykh tekhnolohii na urokakh inozemnoi movy v zahalnoosvitnii shkoli [Using of person-oriented technologies in foreign language classes in secondary schools]. *Inozemna mova v shkoli – Foreign language at school*, 3, 6-12 [in Ukrainian].
7. Leontiev A. A. (2005) Rozumovi protsesy v zasvoienni inozemnoi movy [Mental processes in mastering a foreign language]. *Inozemna mova v shkoli – Foreign language at school*, 5, 34-38 [in Ukrainian].
8. Mukataieva N. M. & Osypenko E. O. (2013) Orhanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu z inozemnykh mov u 2013/2014 navchalnomu rotsi (instruktyvno-metodychnyi lyst) [Organization of educational process in foreign languages 2013/2014 in the school year (guidance letter)]. Mykolaiv, 45 [in Ukrainian].
9. Shatilov S. F. (2006) *Metodika obuchenie nemeckomu yazyku v srednej shkole . Ucheb. posob. 2-ie izd.. dorab. [Methods Teaching German in a Middle School. Textbook 2. edition, revised]*. Moskva : Prosveshhenie [in Russian].

Baiun K. Y. On the subject of German in institutions of secondary education (as the second foreign language)

The article explains the reasons for choosing German as the second foreign language in secondary education. The main principles of teaching German in relation to the second foreign language are presented, taking into account the specific conditions of study. As German and English are included in the German group, their common features are examined. The main factors that cause students to lose interest in learning a foreign language are highlighted, since the problem of student activity becomes one of the topical ones in educational practice, so an important task for those who learn a language is to arouse interest in the language, to achieve a conscious attitude to the language, which will improve student achievement. The article also addresses the issue of solving the problem of loss of interest of students in the subject under study. There are also differences in learning a foreign language from teaching other school subjects. The educational process is considered as a model of real intercultural communication, which includes four stages of mastering foreign language communication, namely, the stage of formation of language skills, their improvement, development of language skills and learning to communicate. The issue of organizing a German language lesson is addressed, since the effective acquisition of language skills and information in the lesson is directly dependent on the organization of the lesson. The study focuses on the development of non-standard lessons that will help solve many problems of successful mastery of foreign language material, as it fully takes into account the age characteristics, interests, inclinations, abilities of each student. Forms of non-standard lessons, factors that cause difficulties in actively mastering foreign language vocabulary are considered. It has been found that video lessons that create a positive language environment in lessons and several times increase students' motivation than classical teaching methods are effective in the lesson.

Key words: German, second foreign language, German lesson, non-standard lesson, foreign vocabulary.

УДК 37. 211.24

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-1.14>

Березнева І. М.

**ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ
НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Розглядаються засоби організації проблемно-орієнтованого навчання на заняттях з англійської мови в вищих військових навчальних закладах. Зокрема, розкривається сутність таких понять як проблемна ситуація, складність, трудність. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах реалізації принципу проблемності в методиці навчання англійської мови в ВВНЗ. Висвітлюються цілі та рівні сформованості досліджуваного явища. На основі аналізу педагогічної літератури обґрунтовується методика створення та використання проблемних ситуацій, оговорюється, що практичні особливості використання проблемно-орієнтованого навчання на заняттях з англійської мови професійного спілкування проявляються в реалізації технології проблемного навчання саме під керівництвом викладачів. Організація навчальних занять передбачає створення таких ситуацій самим викладачем і активну діяльність курсантів по їх вирішенню, в результаті чого і відбувається творче оволодіння знаннями, навичками, вміннями і розвиток розумових здібностей. Зазначається також, що концепція дослідження забезпечується єдністю методологічного, теоретичного та методичного аспектів. Підкреслюється важлива роль використання проблемно-орієнтованих ситуацій в стимуляції пізнавальної діяльності курсантів, що веде до формування стійкого бажання вивчати іноземну мову, вдосконалювати свої навички іншомовної комунікації. Успіх інтелектуального розвитку курсантів вищих військових навчальних закладів досягається головним чином на занятті, коли викладач організовує пізнавальну систематичну діяльність курсантів. В статті підкреслюється, що сутність проблемно-орієнтованого заняття можна охопити однією фразою – творче засвоєння знань, коли на занятті курсант проходить все ланки наукової творчості: постановку проблеми і пошук рішення – на етапі введення знань; вираз рішення і реалізацію продукту – на етапі відтворення (промовляння) знань. Стаття наголошує на ефективності застосування обраної педагогічної технології, висвітлює методичні прийоми створення проблемних ситуацій, методичних засобів організації проблемно-пошукового підходу, що в цілому сприяє вирішенню завдань та цілей сучасного заняття з англійської мови професійного спілкування.

Ключові слова: проблемно-орієнтований підхід, проблемне навчання, проблемні ситуації, творчість, проблемні завдання, складність, трудність, світогляд, розумова взаємодія, метод навчання.

В сучасних умовах міжнародного військового співробітництва необхідно будувати конструктивні взаємовідносини з провідними країнами та приводити ЗС України у відповідність до вимог стандартів НАТО. У зв'язку з цим, зростають вимоги щодо підвищення якості навчання та пошук ефективних методів і технологій викладання іноземної мови курсантам ВВНЗ. Пошук та запровадження сучасних засобів навчання іноземної мови викликаний потребою держави у висококваліфікованих фахівцях, здатних до ділового спілкування з іноземними партнерами. Прямим відображенням сучасних інтеграційних процесів у сфері науки та у житті суспільства є застосування викладачами технології проблемного навчання у ВНЗ, в тому числі військовому.

Інтеграційні процеси у професійній освіті останніми роками посідають більш важливіше місце, оскільки вони спрямовані на реалізацію нових освітніх ідеалів – формування цілісної системи знань і вмінь особистості, розвиток їх творчих здібностей та потенційних можливостей. Саме тому дослідження засобів організації проблемного навчання у ВНЗ, в тому числі військовому привертає нашу особливу увагу.